

บทที่ 2

เงินลงทุนชั่วคราว

ในการดำเนินธุรกิจไม่ว่าจะเป็นกิจการประเภทขายสินค้า หรือให้บริการ กิจการต้องมีการวางแผนในเรื่องของการใช้จ่ายเงิน หรือการจัดทำงบประมาณเงินสด เพื่อพิจารณาถึงเงินสดรับและเงินสดจ่ายของกิจการ สำหรับเงินสดส่วนที่มีเหลืออยู่หลังจากใช้จ่ายในการดำเนินงาน สามารถนำไปหาผลประโยชน์เพื่อให้ได้ดอกผลหรือทำให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น เช่น การนำไปฝากธนาคาร การนำไปลงทุนในตราสารหนี้ และตราสารทุน ซึ่งในบทนี้จะกล่าวเฉพาะการลงทุนในตราสาร ส่วนที่เรียกว่าเงินลงทุนในหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด (investment in marketable securities) หรือเงินลงทุนชั่วคราว

ความหมายของเงินลงทุนชั่วคราว

เงินลงทุนเป็นสินทรัพย์ที่กิจการมีไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในการหาดอกผลจากการลงทุนและกำไรจากการขายหลักทรัพย์ที่ถือไว้เป็นเงินลงทุนนั้น เงินลงทุนมีทั้งเงินลงทุนระยะยาวและ เงินลงทุนชั่วคราว นักวิชาการได้ให้ความหมายของเงินลงทุนชั่วคราวไว้หลายทัศนะ ดังนี้

เงินลงทุนชั่วคราว (temporary investment) หมายถึง เงินลงทุนที่กิจการตั้งใจจะถือไว้ไม่เกิน 1 ปี เงินลงทุนชั่วคราวรวมถึง หลักทรัพย์เพื่อค้า หลักทรัพย์เพื่อขาย เงินลงทุนทั่วไปและตราสารหนี้ที่จะครบกำหนดภายใน 1 ปี (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2543, หน้า 4)

เงินลงทุนชั่วคราว หมายถึง เงินลงทุนที่กิจการตั้งใจจะถือไว้ไม่เกิน 1 ปี เนื่องจากกิจการมีเงินสดหมุนเวียนเกินความต้องการในขณะนั้น จึงนำไปซื้อเงินลงทุนดังกล่าวเพื่อหาผลตอบแทน และกิจการจะขายเงินลงทุนชั่วคราวนี้ในทันทีที่ต้องการเงินสด (อรุณี อย่างธารา, อรสา วีระประดิษฐ์, ญัฐพร เหล่าธรรมทัศน์, และวิภาดา ดันดีประภา, 2543, หน้า 5 – 16)

จากความหมายของเงินลงทุนชั่วคราว ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า เงินลงทุนชั่วคราว หมายถึง เงินที่กิจการ นำไปลงทุนในตราสารหนี้ (หุ้นกู้) และตราสารทุน (หุ้นทุน) ในความ

ต้องการของตลาด โดยถือไว้เพื่อวัตถุประสงค์จะหากำไร และการลงทุนนั้นจะมีลักษณะความเสี่ยงน้อยที่สุด กิจการมีความตั้งใจถือไว้ไม่เกิน 1 ปี ซึ่งเงินลงทุนชั่วคราวนี้จะนำไปแสดงเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนในงบดุล

ประเภทของเงินลงทุน

ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 40 เรื่องการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้ และตราสารทุนได้จัดประเภทของเงินลงทุน ณ วันที่กิจการได้มาซึ่งเงินลงทุนดังต่อไปนี้ (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2543, หน้า 8)

1. จัดประเภทตราสารหนี้ทุกชนิดและตราสารทุนในความต้องการของตลาดดังนี้
  - 1.1 หลักทรัพย์เพื่อค้า
  - 1.2 หลักทรัพย์เพื่อขาย
  - 1.3 ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด
2. จัดประเภทตราสารทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาดเป็นเงินลงทุนทั่วไป ณ วันที่กิจการทำงบดุล กิจการอาจต้องทบทวนความเหมาะสมในการจัดประเภทเงินลงทุนที่แสดงไว้แต่เดิม

ปกติการซื้อขายหลักทรัพย์ กิจการจะทำการซื้อขายหลักทรัพย์ที่มีสภาพซื้อขายคล่อง และสามารถเปลี่ยนมือได้บ่อย ดังนั้นในการจัดประเภทของเงินลงทุนสามารถจัดได้ดังนี้ (ธาริณี พงศ์สุพัฒน์, 2543, หน้า 167)

1. **หลักทรัพย์เพื่อค้า (trading Security)** หมายถึง เงินลงทุนในตราสารทุนในความต้องการของตลาดและตราสารหนี้ทุกชนิด ที่กิจการถือไว้โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่จะขายในอนาคตอันใกล้ กิจการถือหลักทรัพย์นั้นไว้เป็นระยะเวลาสั้น ๆ เพื่อหากำไร ดังนั้นหลักทรัพย์เพื่อค้าจึงมีอัตราการหมุนเวียนค่อนข้างสูงจึงจัดเป็นเงินลงทุนชั่วคราว
2. **หลักทรัพย์เพื่อขาย (available – for – Sale)** หมายถึง เงินลงทุนในตราสารทุนในความต้องการของตลาดและตราสารหนี้ทุกชนิด ที่กิจการถือไว้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นมิได้มีวัตถุประสงค์หลักที่จะค้าหลักทรัพย์นั้น และกิจการถือหลักทรัพย์เพื่อขาย โดยมีกำหนดเวลาที่ไม่น่าแน่นอนอาจจะเป็นเงินลงทุนชั่วคราว หรือ ระยะยาวก็ได้
3. **เงินลงทุนทั่วไป (investment)** หมายถึง เงินลงทุนในตราสารทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาด ซึ่งไม่สามารถจัดเป็นหลักทรัพย์เพื่อค้า หรือเพื่อขายได้ เงินลงทุนทั่วไป ถ้ามี

ระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี เป็นเงินลงทุนชั่วคราว (temporary investment) และถ้ามีระยะเวลาเกินกว่า 1 ปี เป็นเงินลงทุนระยะยาว (long-term investment)

4. ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด (held to maturities securities) หมายถึง ตราสารหนี้ที่กิจการมีความตั้งใจแน่วแน่ และมีความสามารถที่จะถือตราสารหนี้ไว้จนครบกำหนดเวลาได้ก่อนโดยไม่ขายตราสารหนี้ก่อนครบกำหนด หรือไม่โอนเปลี่ยนตราสารดังกล่าว การจัดประเภทเงินลงทุนนี้ กิจการต้องกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการถือเงินลงทุนนับตั้งแต่เริ่มได้เงินลงทุนนั้นมา หากกิจการไม่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนแล้วกิจการต้องจัดประเภทเงินลงทุนนั้นเป็นหลักทรัพย์เพื่อขายทันที

ราคาทุนของเงินลงทุน

เมื่อกิจการลงทุนซื้อหลักทรัพย์ในกิจการอื่นเป็นเงินลงทุน จะบันทึกบัญชีในราคาทุนของหลักทรัพย์ที่ซื้อมา

ราคาทุนของเงินลงทุน ได้แก่ ต้นทุนของเงินลงทุนทั้งหมดที่กิจการจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินลงทุนนั้น เช่น ราคาจ่ายซื้อเงินลงทุน ค่านายหน้า ค่าธรรมเนียมในการโอนและค่าภาษีอากร แต่ไม่รวมส่วนเกินหรือส่วนลดของตราสารหนี้ ต้นทุนทางการเงิน ต้นทุนทางการบริหารและต้นทุนภายในที่แบ่งปันมา สำหรับการลงทุนในกรณีที่หลักทรัพย์นั้นเป็นตราสารหนี้ และมีการซื้อขายในระหว่างงวดดอกเบี้ย กิจการต้องจ่ายเงินซื้อดอกเบี้ยติดมากับหลักทรัพย์นั้นด้วย โดยดอกเบี้ยค้างที่ซื้อมาให้นำไปบันทึกโดย เดบิตดอกเบี้ยรับเพื่อรอหักกับดอกเบี้ยที่จะได้รับเมื่องวดดอกเบี้ยถัดไป

กิจการอาจได้เงินลงทุนมาโดยจ่ายชำระเป็นเงินสด เงินเชื่อหรือสิ่งอื่นที่มีใช้เงินสด (หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ สินทรัพย์อื่นหรือบริการ) ซึ่งถ้าเป็นสิ่งอื่นที่มีใช้เงินสด ราคาทุนของเงินลงทุนหาได้จากราคาตลาดของหลักทรัพย์ที่ได้รับ หรือราคาตลาดของสิ่งที่แลกเปลี่ยนแล้วแต่ราคาใดจะมีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ แต่ถ้าไม่สามารถหาราคาตลาดของรายการใดได้ ให้ใช้ราคาจากการประเมิน (appraisal or estimate)

การคำนวณราคาทุนของเงินลงทุนชั่วคราว มีได้ดังนี้

1. การจ่ายเงินสดซื้อเงินลงทุน

เมื่อกิจการซื้อเงินลงทุนโดยการจ่ายเป็นเงินสด การคำนวณหาราคาของเงินลงทุนจะประกอบด้วยรายจ่ายโดยตรงทั้งสิ้นที่กิจการจ่ายเพื่อให้ได้เงินลงทุนนั้นมา เช่น รายจ่ายซื้อเงิน

ลงทุน ค่านายหน้า ค่าธรรมเนียมและค่าภาษีอากร (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2543, หน้า 7)

ตัวอย่างที่ 2.1 บริษัท ยางสามัคคี จำกัด จ่ายเงินซื้อหุ้นสามัญของบริษัท สมพิศ จำกัด จำนวน 1,000 หุ้น ในราคาหุ้นละ 110 บาท เสียค่านายหน้าร้อยละ 0.5 หุ้นสามัญมีราคาตามมูลค่าหุ้นละ 100 บาท จงคำนวณหาต้นทุนของเงินลงทุน

$$\begin{aligned}\text{วิธีคำนวณ ราคาทุนของเงินลงทุน - หุ้นสามัญ} &= \text{ราคาที่จ่ายซื้อ} + \text{ค่านายหน้า} \\ &= (1,000 \times 110) + (110,000 \times 0.005) \\ &= 110,550 \quad \text{บาท}\end{aligned}$$

2. แลกเปลี่ยนด้วยหุ้นทุนหรือหลักทรัพย์อื่นที่มีราคาตลาด

หากกิจการได้รับเงินลงทุนโดยการแลกเปลี่ยนด้วยสิ่งอื่นที่มีใช้เงินสด (หุ้นทุนหรือหลักทรัพย์) ราคาทุนของเงินลงทุน คือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ที่นำไปแลกเปลี่ยน ไม่ใช่ราคาหรือมูลค่าที่ตราไว้ (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2543, หน้า 7)

ตัวอย่างที่ 2.2 บริษัทยางสามัคคี จำกัด นำหุ้นสามัญของบริษัท สมพิศ จำกัด จำนวน 800 หุ้น ราคาตามมูลค่าหุ้นละ 100 บาท และมีราคาตามบัญชี 132,000 บาท ไปแลกเปลี่ยนกับหุ้นกู้ 8% ของบริษัท แสงไทย จำกัด จำนวน 80 หุ้น ในราคาที่ตราไว้หุ้นละ 200 บาท ณ วันที่ราคาตลาดของหุ้นบริษัทสมพิศ จำกัด หุ้นละ 120 บาท จงคำนวณหาราคาทุนของเงินลงทุนของบริษัท แสงไทย จำกัด

$$\begin{aligned}\text{วิธีคำนวณ ราคาทุนของเงินลงทุนในหุ้นกู้บริษัท แสงไทย จำกัด} \\ &= \text{ราคาตลาดของหุ้นสามัญบริษัทสมพิศ จำกัด ที่นำไปแลกเปลี่ยน} \\ &= 800 \times 120 \\ &= 96,000 \quad \text{บาท}\end{aligned}$$

3. การแลกเปลี่ยนด้วยสินทรัพย์อื่น

หากกิจการได้รับเงินลงทุนโดยการนำสินทรัพย์อื่น เช่น รถยนต์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องจักร ไปแลกเปลี่ยน รายจ่ายในการได้มาซึ่งราคาทุนของเงินลงทุน คือ มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่นำไปแลกเปลี่ยน (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2543, หน้า 7)

วิธีคำนวณราคาของหลักทรัพย์

$$\text{ราคาหลักทรัพย์ (2,000 x 110)} = 220,000 \text{ บาท}$$

$$\text{บวก ค่านายหน้า (1\% x 220,000)} = \underline{2,200} \text{ บาท}$$

$$\text{ราคาทุนของหลักทรัพย์} = \underline{222,200} \text{ บาท}$$

การลงทุนซื้อหลักทรัพย์ประเภทตราสารหนี้โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะถือเป็นหลักทรัพย์เพื่อค้า ในวันที่ซื้อต้องอยู่ในช่วงระหว่างการจ่ายดอกเบี้ย หรือหลังจ่ายดอกเบี้ยแล้ว ถ้าหลังจ่ายดอกเบี้ยแล้วกิจการจะต้องบันทึกดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่จ่ายดอกเบี้ยครั้งสุดท้ายจนถึงวันที่ซื้อด้วย

ตัวอย่างที่ 2.5 วันที่ 30 มิถุนายน 25x7 บริษัทเทพประทาน จำกัด ซื้อหลักทรัพย์เพื่อค้าเป็นหุ้นกู้ของบริษัทพลอยจันทร์ จำกัด จำนวน 1,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 100 บาท ในราคาหุ้นละ 120 บาท อัตราดอกเบี้ย 10% จ่ายดอกเบี้ย ปีละ 2 ครั้ง คือทุกวันที่ 30 มิถุนายน และ 31 ธันวาคม การบันทึกบัญชีดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
25x7 มิ.ย. 30	หลักทรัพย์เพื่อค้า-หุ้นกู้ เงินสด ซื้อหุ้นกู้จากบริษัทพลอยจันทร์ จำกัด 1,000 หุ้น ในราคาหุ้นละ 120 บาท		120,000	-	120,000	-

จากตัวอย่างที่ 2.5 ถ้าสมมติว่าในวันที่ 1 สิงหาคม 25x7 ซื้อหลักทรัพย์เพื่อค้าเป็นหุ้นกู้ของบริษัทพลอยจันทร์ จำกัด จำนวน 1,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 100 บาท ในราคาหุ้นละ 120 บาท อัตราดอกเบี้ย 10% จ่ายดอกเบี้ยปีละ 2 ครั้ง คือทุกวันที่ 30 มิถุนายน และ 31 ธันวาคม การบันทึกบัญชีดังนี้

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
25x7 ส.ค. 1	หลักทรัพย์เพื่อค้า ดอกเบ็ญรับ เงินสด ซื้อหุ้นกู้จากบริษัทพลอยจันทร์ จำกัด 1,000 หุ้น		120,000	-		
			833	33	120,833	33

1.2 ผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์เพื่อค้า การลงทุนในหลักทรัพย์เพื่อค้าถ้าเป็นการลงทุนในตราสารทุน ผลตอบแทนที่กิจการได้รับคือ เงินปันผลรับ (dividend revenue) ซึ่งรับรู้เป็นรายได้ โดยแสดงเป็นรายได้อื่นในงบกำไรขาดทุน แต่ถ้าเป็นการลงทุนในตราสารหนี้ ผลตอบแทนที่ได้รับคือดอกเบี้ยซึ่งจะรับรู้เป็นรายได้ตามระยะเวลาที่ถือเป็นหลักทรัพย์

เมื่อบริษัทผู้ออกตราสารทุนประกาศจ่ายเงินปันผล กิจการบันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต เงินปันผลค้างรับ xx

เครดิต เงินปันผลรับ xx

และเมื่อกิจการได้รับเงินปันผล บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต เงินสด xx

เครดิต เงินปันผลค้างรับ xx

ถ้าเป็นการลงทุนในตราสารหนี้เมื่อวันได้รับดอกเบี้ย กิจการบันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต เงินสด xx

เครดิต ดอกเบ็ญรับ xx

ตัวอย่างที่ 2.6 จากตัวอย่างที่ 2.4 สมมติว่า ในวันที่ 20 มีนาคม 25x7 บริษัทสมสรรค์ จำกัด ประกาศจ่ายปันผลในอัตราหุ้นละ 3 บาท และวันที่ 15 พฤษภาคม 25x7 จ่ายเงินปันผล กิจการบันทึกบัญชีดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
25x7 มี.ค. 20	เงินปันผลค้างรับ เงินปันผลรับ บริษัทสมสรรค์ประกาศจ่ายเงินปันผล		6,000	-	6,000	-
พ.ค. 15	เงินสด เงินปันผลค้างรับ รับรายได้เงินปันผลจาก บริษัทสมสรรค์ จำกัด		6,000	-	6,000	-

และจากตัวอย่างที่ 2.5 เมื่อบริษัทพลอยจันทร์จ่ายดอกเบี้ยให้กับกิจการ บันทึกบัญชีดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
25x7 ธ.ค. 31	เงินสด ดอกเบี้ยรับ รับดอกเบี้ยสำหรับงวดครึ่งปี		5,000	-	5,000	-

ดอกเบี้ยรับ คำนวณได้จาก

ดอกเบี้ยรับ = ราคาตามมูลค่าของเงินลงทุน x อัตราดอกเบี้ย x ระยะเวลา

$$= 100,000 \times \frac{10}{100} \times \frac{6}{12}$$

$$= 5,000 \text{ บาท}$$

1.3 การแสดงรายการในงบการเงิน มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 40 (สมาคม นักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2543, หน้า 13) ได้กำหนดให้หลักทรัพย์ เพื่อค้าไม่ว่าจะเป็นตราสารทุนหรือตราสารหนี้ ให้แสดงรายการในงบดุลด้วยมูลค่ายุติธรรม (fair value) ซึ่งผลต่างระหว่างราคาตามบัญชี ณ วันสิ้นงวด และมูลค่ายุติธรรม จะบันทึกเป็น รายการกำไร (รายการขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้น (unrealized holding gain) ในงบกำไรขาดทุน ทันทีในงวดนั้น หรือบันทึกการเปลี่ยนแปลงราคาตามบัญชีของเงินลงทุนให้เท่ากับมูลค่า ยุติธรรมซึ่งการปรับปรุงมูลค่าของเงินลงทุน หลักทรัพย์เพื่อค่านั้นทำโดยการปรับผ่านบัญชี ค่า เพื่อการปรับมูลค่าหลักทรัพย์เพื่อค้า

ตัวอย่างที่ 2.7 จากตัวอย่างข้างต้น สมมติว่าในวันที่ 31 ธันวาคม 25x7

หุ้นสามัญของบริษัทสมสรรค์ จำกัด มีราคาตลาดหุ้นละ 105 บาท และหุ้นกู้ของ บริษัทพลอยจันทร์ จำกัด มีราคาตลาดหุ้นละ 125 บาท

วิธีที่ 1 บันทึกเป็นรายการกำไร (รายการขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการบันทึกโดยตรง ไปบัญชีหลักทรัพย์เพื่อค้า หรือเรียกว่าเป็นการบันทึกการปรับมูลค่าหลักทรัพย์เพื่อค้า โดยไม่ ผ่านบัญชีค่าเพื่อการปรับมูลค่าหลักทรัพย์

การคำนวณ

ราคาตามบัญชีของหลักทรัพย์เพื่อค้าหุ้นสามัญบริษัทสมสรรค์ จำกัด = 222,200 บาท

ราคาตลาดของหลักทรัพย์เพื่อค้า(2,000หุ้นx105 บาท) = 210,000 บาท

รายการขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้น = 12,200 บาท

ราคาตามบัญชีของหลักทรัพย์เพื่อค้า-หุ้นกู้ บริษัทพลอยจันทร์จำกัด = 120,000 บาท

ราคาตลาดของหลักทรัพย์เพื่อค้า (1,000 หุ้น x 125 บาท) = 125,000 บาท

รายการกำไรที่ยังไม่เกิดขึ้น = 5,000 บาท

การบันทึกบัญชีดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
25x7 ธ.ค. 31	รายการขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้น (งบกำไรขาดทุน) หลักทรัพย์เพื่อค้า-หุ้นสามัญ ปรับมูลค่าของหลักทรัพย์เพื่อค้าหุ้น สามัญในบริษัทสมสรรค์ จำกัด		12,200	-	12,200	-
	หลักทรัพย์เพื่อค้า-หุ้นกู้ รายการกำไรยังไม่เกิดขึ้น (งบกำไรขาดทุน) ปรับมูลค่าของหลักทรัพย์เพื่อค้าหุ้นกู้ ในบริษัท พลอยจันทร์ จำกัด		5,000	-	5,000	-

วิธีที่ 2 ปรับมูลค่าของหลักทรัพย์เพื่อค้าให้เป็นมูลค่ายุติธรรม โดยกิจการสามารถบันทึกในบัญชีค่าเพื่อการปรับมูลค่าหลักทรัพย์เพื่อค้า ซึ่งเป็นบัญชีปรับมูลค่าของหลักทรัพย์เพื่อค้าในงบดุล บันทึกบัญชีดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
25x7 ธ.ค. 31	รายการขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้น (งบกำไรขาดทุน) ค่าเพื่อการปรับมูลค่าหลัก ทรัพย์เพื่อค้า-หุ้นสามัญ ปรับมูลค่าของหลักทรัพย์เพื่อค้า เป็นมูลค่ายุติธรรม		12,200	-	12,200	-

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 2

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
25x7 ธ.ค. 31	ค่าเผื่อการปรับมูลค่าหลักทรัพย์ เพื่อค้า-หุ้นสามัญ รายการขาดทุนที่ยังไม่เกิด ขึ้น (งบกำไรขาดทุน) ปรับมูลค่าของหลักทรัพย์เพื่อค้า เป็นมูลค่ายุติธรรม		5,000	-	5,000	-

ซึ่งการบันทึกบัญชีทั้งสองแบบจะให้ผลเหมือนกันทั้งในงบดุล และงบกำไรขาดทุน

วิธีที่ 1

บริษัทเทพประทาน จำกัด

งบดุล (บางส่วน)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x7

(หน่วย : บาท)

สินทรัพย์หมุนเวียน

    หลักทรัพย์เพื่อค้า

335,000

    งบกำไรขาดทุน (บางส่วน)

รายได้อื่น (ค่าใช้จ่ายอื่น)

    รายการกำไร (รายการขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้น

(7,200)

วิธีที่ 2

บริษัทเทพประทาน จำกัด

งบดุล (บางส่วน)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x7

(หน่วย : บาท)

สินทรัพย์หมุนเวียน

หลักทรัพย์เพื่อค้า	342,200
บวก (หัก) ค่าเผื่อการปรับมูลค่า	<u>(7,200)</u>
หลักทรัพย์เพื่อค้าสุทธิ	<u>335,000</u>

งบกำไรขาดทุน (บางส่วน)

รายได้อื่น (ค่าใช้จ่ายอื่น)

รายการกำไร (รายการขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้น	(7,200)
---	---------

1.4 การขายหลักทรัพย์เพื่อค้า เมื่อกิจการขายหลักทรัพย์ กิจการจะบันทึกบัญชีโดยจำหน่ายหลักทรัพย์ออกจากบัญชีด้วยราคาตามบัญชี ถ้ามีค่าใช้จ่ายในการขายเกิดขึ้น เช่น ค่านายหน้า ค่าภาษีขาย ค่าใช้จ่าย เหล่านี้จะไม่บันทึกเป็นค่าใช้จ่าย แต่จะนำไปหักราคาขายหลักทรัพย์ และบันทึกบัญชีด้วยยอดขายสุทธิ ผลต่างระหว่างราคาขายสุทธิและราคาตามบัญชีของหลักทรัพย์ให้รับรู้เป็นรายการกำไร (รายการขาดทุน) ที่เกิดขึ้นจากการจำหน่ายเงินลงทุน และกิจการจะต้องบันทึกกลับบัญชีค่าเผื่อการปรับมูลค่าหลักทรัพย์

ในกรณีที่กิจการซื้อหลักทรัพย์เพื่อค้าชนิดเดียวกัน หลายครั้ง ในราคาที่ไม่เท่ากัน และกิจการได้ขายหลักทรัพย์ไปเพียงบางส่วน ราคาตามบัญชีต่อหน่วยที่ใช้ในการบันทึก

รายได้หรือค่าใช้จ่ายของเงินลงทุนชนิดเดียวกัน ต้องคำนวณโดยใช้วิธีค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักหรือวิธีเข้าก่อนออกก่อน หรือวิธีเข้าหลังออกก่อน (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2543, หน้า 16)

ตัวอย่างที่ 2.8 สมมติว่าในวันที่ 1 มกราคม 25x8 บริษัทเทพประทาน จำกัด ขายหุ้นกู้ 10% ของบริษัทพลอยจันทร์ จำกัด จำนวน 500 หุ้น ในราคาหุ้นละ 130 บาท มีค่าใช้จ่ายในการขาย 500 บาท

การคำนวณ

ราคาขายของหลักทรัพย์เพื่อค้ำหุ้นกู้ของบริษัทพลอยจันทร์ จำกัด	65,000	บาท
หัก ค่าใช้จ่ายในการขาย	<u>500</u>	บาท
ราคาขายสุทธิ	64,500	บาท
ราคาตามบัญชีของหลักทรัพย์เพื่อค้ำ	$(125,000 \times \frac{500}{1,000})$	<u>62,500</u> บาท
กำไรที่เกิดขึ้นจากการจำหน่ายหลักทรัพย์เพื่อค้ำ	<u>2,000</u>	บาท

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x7 หลักทรัพย์เพื่อค้ำ-หุ้นกู้ของบริษัทพลอยจันทร์ จำกัด 1,000หุ้น มีราคาตามบัญชีทั้งหมด 125,000 บาท เมื่อกิจการขายหลักทรัพย์ออกไปบางส่วน เช่น ในตัวอย่างนี้ขายไป 500 หุ้น ก็จะโอนราคาออกไปเฉพาะส่วนที่ขาย การบันทึกบัญชีดังนี้

วิธีที่ 1 บันทึกการปรับมูลค่าหลักทรัพย์เพื่อค้ำ โดยไม่ผ่านบัญชีค่าเผื่อการปรับมูลค่าเงินลงทุน

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
25x8 ม.ค.1.	เงินสด		64,500	-		
	หลักทรัพย์เพื่อค้ำ				62,500	-
	รายการกำไรที่เกิดจาก การจำหน่ายเงินลงทุน (งบกำไรขาดทุน)				2,000	-
	ขายหลักทรัพย์เพื่อค้ำ					

วิธีที่ 2 บันทึกการปรับมูลค่าหลักทรัพย์เพื่อค้ำ โดยผ่านบัญชี ค่าเผื่อการปรับมูลค่าหลักทรัพย์

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
25x8 ม.ค.1.	เงินสด		64,500	-		
	หลักทรัพย์เพื่อค้า				60,000	-
	ค่าเพื่อการปรับมูลค่าหลัก ทรัพย์เพื่อค้า-หุ้นกู้				2,500	-
	รายการกำไรที่เกิดขึ้นจาก การจำหน่ายเงินลงทุน (งบ กำไรขาดทุน)				2,000	-
	ขายหลักทรัพย์เพื่อค้า					

2. การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับเงินลงทุนประเภทหลักทรัพย์เพื่อขาย เมื่อกิจการซื้อขายหลักทรัพย์เพื่อขาย จะใช้หลักเกณฑ์เดียวกับหลักทรัพย์เพื่อค้าในการบันทึกบัญชี การแสดงรายการในงบดุลของหลักทรัพย์เพื่อขายนั้นถ้าตั้งใจถือไว้เป็นการชั่วคราว (ไม่เกิน 1 ปี) จัดเป็นการลงทุนชั่วคราว แสดงในงบดุลภายใต้หัวข้อสินทรัพย์หมุนเวียน แต่ถ้ามิได้ระบุวัตถุประสงค์จะถือเป็นการชั่วคราว จัดเป็นเงินลงทุนระยะยาวแสดงไว้ภายใต้หัวข้อสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน หลักทรัพย์เพื่อขายจะแสดงในงบดุลด้วยมูลค่ายุติธรรม สิ่งที่แตกต่างกันจากหลักทรัพย์เพื่อค้า คือ ผลต่างระหว่างราคาตามบัญชีกับมูลค่ายุติธรรมของหลักทรัพย์เพื่อขาย จะแสดงรายการเป็นรายการแยกต่างหากภายใต้หัวข้อส่วนของผู้ถือหุ้น ส่วนต่างดังกล่าวถือเป็นส่วนเกินทุนหรือส่วนต่ำกว่าทุนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของเงินลงทุน ซึ่งกิจการตั้งพักไว้จนกว่าจะขายหลักทรัพย์เพื่อขายได้ จึงจะโอนปิดบัญชีนี้และรับรู้รายการกำไร (รายการขาดทุน) จากการจำหน่ายเงินลงทุน กิจการสามารถบันทึกปรับราคาตามบัญชีของเงินลงทุนให้เท่ากับมูลค่ายุติธรรม โดยใช้บัญชีค่าเพื่อการปรับมูลค่าของเงินลงทุน

2.1 การซื้อหลักทรัพย์เพื่อขาย เมื่อกิจการลงทุนในหลักทรัพย์โดยมีวัตถุประสงค์จะถือเป็นหลักทรัพย์เพื่อขาย วิธีการบัญชีเป็นดังนี้

ตัวอย่างที่ 2.9 วันที่ 1 เมษายน 25x7 บริษัทเทพประทาน จำกัด ซื้อหุ้นสามัญจากบริษัท นีก็คิต จำกัด จำนวน 1,000 หุ้น ราคาตามมูลค่าหุ้นละ 100 บาท ในราคาหุ้นละ 150 บาท โดยตั้งใจที่จะถือหุ้นดังกล่าวไว้เพื่อขาย

การบันทึกบัญชีดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
25x7 เม.ย. 1	หลักทรัพย์เพื่อขาย-หุ้นสามัญ เงินสด ซื้อหลักทรัพย์เพื่อขาย 1,000หุ้น ๆ ละ 150 บาท		150,000	-	150,000	-

2.2 การแสดงรายการในงบการเงิน ณ วันสิ้นงวดบัญชีกิจการต้องปรับราคาหลักทรัพย์เพื่อขายโดยแสดงในงบดุลด้วยมูลค่ายุติธรรม สมมติว่า ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x7 ราคาตลาดของหุ้นบริษัทนีก็คิตเป็น 120 บาทต่อหุ้น

การบันทึกบัญชีดังนี้

วิธีที่ 1 บันทึกการปรับมูลค่าหลักทรัพย์เพื่อขาย โดยไม่ผ่านบัญชีค่าเพื่อการปรับมูลค่าเงินลงทุน

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
25x7 ธ.ค. 31	รายการกำไร (รายการขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้น (ส่วนของผู้ถือหุ้น) หลักทรัพย์เพื่อขาย บันทึกการปรับมูลค่าของ หลักทรัพย์เพื่อขายให้อยู่ในมูลค่า ยุติธรรม		30,000	-	30,000	-

บริษัทเทพประทาน จำกัด

งบดุล (บางส่วน)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x7

(หน่วย : บาท)

สินทรัพย์หมุนเวียน

    หลักทรัพย์เพื่อขาย

120,000

    หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

    ส่วนของผู้ถือหุ้น

    :

    .

    รายการกำไร (รายการขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้น (30,000)

วิธีที่ 2 บันทึกการปรับมูลค่าหลักทรัพย์เพื่อขาย โดยผ่านบัญชี ค่าเพื่อการปรับมูลค่าเงินลงทุน

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต	เครดิต
25x7 ธ.ค. 31	รายการกำไร (รายการขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้น (ส่วนของผู้ถือหุ้น) ค่าเพื่อการปรับมูลค่า หลักทรัพย์เพื่อขาย บันทึกการปรับมูลค่าของ หลักทรัพย์เพื่อขายให้อยู่ในมูลค่า ยุติธรรม		30,000	- 30,000 -

การแสดงรายการในงบดุลจะเป็นดังนี้

บริษัทเทพประทานจำกัด

งบดุล (บางส่วน)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x7

(หน่วย : บาท)

สินทรัพย์หมุนเวียน

    หลักทรัพย์เพื่อขาย

150,000

    หัก ค่าเพื่อการปรับมูลค่าหลักทรัพย์

(30,000)

    หลักทรัพย์เพื่อขายสุทธิ

120,000

    หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

ส่วนของผู้ถือหุ้น

:

    รายการกำไร(รายการขาดทุน)ที่ยังไม่เกิดขึ้น

(30,000)

2.3 การขายหลักทรัพย์เพื่อขาย เมื่อกิจการขายหลักทรัพย์เพื่อขาย การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

ตัวอย่างที่ 2.10 วันที่ 1 สิงหาคม 25x8 บริษัทเทพประทาน จำกัด ขายหุ้นสามัญของบริษัท นีกลิต จำกัด จำนวน 1,000 หุ้น ในราคาหุ้นละ 130 บาท

วิธีที่ 1 บันทึกการปรับมูลค่าหลักทรัพย์เพื่อขาย โดยไม่ผ่านบัญชีค่าเพื่อการปรับมูลค่าเงินลงทุน เมื่อกิจการขายหลักทรัพย์เพื่อขาย ให้ปฏิบัติดังนี้ รายการกำไร (รายการขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้น ให้โอนปิดไปเมื่อมีการขายเงินลงทุน พร้อมกับบันทึกรายการขาย และกำไรหรือขาดทุนจากการจำหน่ายหลักทรัพย์นั้น

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
25x8 ส.ค. 1	เงินสด ขาดทุนจากการจำหน่ายเงินลงทุน หลักทรัพย์เพื่อขาย รายการขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้น ขายหลักทรัพย์ของบริษัท นีคคิด จำกัด จำนวน 1,000 หุ้นๆละ 130 บาท		130,000	-		
			20,000	-	120,000	-
					30,000	-

วิธีที่ 2 บันทึกการปรับมูลค่าหลักทรัพย์เพื่อขาย โดยผ่านบัญชี ค่าเพื่อการปรับมูลค่าเงินลงทุน
การคำนวณ

ราคาขายของหลักทรัพย์เพื่อขาย- หุ้นสามัญ (1,000 หุ้น x 130 บาท)	130,000	บาท
หัก ราคาทุนของหลักทรัพย์เพื่อขาย (1,000 หุ้น x 150 บาท)	(150,000)	บาท
ขาดทุนจากการจำหน่ายหลักทรัพย์เพื่อขาย	<u>20,000</u>	บาท

การบันทึกบัญชีดังนี้

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
25x8 ส.ค. 1	เงินสด		130,000	-		
	ค่าเพื่อการปรับมูลค่า – หลักทรัพย์เพื่อ ขาย		30,000	-		
	รายการขาดทุนจากการจำหน่าย หลักทรัพย์		20,000	-		
	หลักทรัพย์เพื่อขาย				150,000	-
	รายการกำไร (รายการขาด ทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้น (ส่วน ของผู้ถือหุ้น)				30,000	-
	ขายหลักทรัพย์ของบริษัท นิกคิดจำกัด จำนวน 1,000 หุ้นๆ ละ 130 บาท					

3. การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับเงินลงทุนประเภทตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด
ตราสารหนี้เป็นเงินลงทุนที่กิจการตั้งใจที่จะถือไว้จนครบกำหนดไว้ก่อนและตราสารหนี้เท่านั้น
ที่สามารถจัดประเภทเป็นหลักทรัพย์ที่ถือจนครบกำหนด ซึ่งจัดเป็นประเภทหนี้ได้ต่อเมื่อกิจการ
มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) มีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะถือหลักทรัพย์
- 2) มีความสามารถที่จะถือหลักทรัพย์เหล่านี้จนครบกำหนด

ถ้ากิจการลงทุนในตราสารหนี้ แล้วต่อมากิจการมีความจำเป็นต้องขายก่อนวัน
ครบกำหนด เพราะเหตุผลทางการเงิน หรือเกิดความเสียหายในเรื่องของอัตราดอกเบี้ย ตราสาร
หนี้ที่ซื้อมาก็ไม่สามารถจัดเป็นตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดได้

รายการบัญชีเกี่ยวกับตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด จะบันทึกบัญชีด้วย
ราคาทุนทั้งหมดที่จ่ายไปเพื่อให้ได้ตราสารนั้นมา และบันทึกการรับรู้รายได้ดอกเบี้ย ตามอัตรา
ดอกเบี้ยที่แท้จริง

3.1 การลงทุนซื้อตราสารหนี้ เมื่อกิจการลงทุนในตราสารหนี้ การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

ตัวอย่างที่ 2.11 วันที่ 1 มกราคม 25x7 บริษัทเทพสตรี จำกัด ซื้อหุ้นกู้ 8% ราคามูลค่า 100,000 บาท ของบริษัทพวงอุ้น จำกัด หุ้นกู้มีอายุ 5 ปี จ่ายดอกเบี้ยทุกวันที่ 31 ธันวาคม บริษัทมีความตั้งใจที่จะถือหุ้นดังกล่าวจนกว่าจะครบกำหนด กิจการซื้อหุ้นกู้ในราคา 92,418 บาท ซึ่งทำให้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงเป็น 10 % มูลค่ายุติธรรมของหุ้นกู้ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x7 เท่ากับ 91,000 บาท

รายการบันทึกบัญชีดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
25x7 ม.ค. 1	ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด- หุ้นกู้ เงินสด บันทึกการซื้อตราสารหนี้ที่ถือจน ครบกำหนด		92,418	-	92,418	-

ณ วันที่ 31 ธันวาคม กิจการต้องบันทึกดอกเบี้ยรับด้วยอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง โดยปรับปรุงตัดบัญชีเงินลงทุนปรับกับดอกเบี้ยรับ

ตารางที่ 2.1 การคำนวณราคาตามบัญชีของเงินลงทุนในตราสารหนี้

วันที่	เงินสดรับ (1)	ดอกเบี้ยรับ (2)	ส่วนต่ำกว่ามูลค่าตัดจำหน่าย (3)	ราคาตามบัญชี (4)
1 มกราคม 25x7				92,418
31 ธันวาคม 25x7	8,000	9,242	1,242	93,660
31 ธันวาคม 25x8	8,000	9,366	1,366	95,026
31 ธันวาคม 25x9	8,000	9,503	1,503	96,529
31 ธันวาคม 25x10	8,000	9,653	1,653	98,182
31 ธันวาคม 25x11	8,000	9,818	1,818	100,000
	40,000	47,582	7,582	

รายการบันทึกบัญชีดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต	เครดิต
25x7 ม.ค. 1	เงินสด ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด- หุ้นกู้ ดอกเบี้ยรับ บันทึกดอกเบี้ยรับ		8,000 1,242	 9,242
			- -	-

$$\text{วิธีคำนวณ (1) เงินสดรับ} = 100,000 \times \frac{8}{100} = 8,000 \text{ บาท}$$

$$(2) \text{ ดอกเบี้ยรับ} = (\text{ราคาตามบัญชี} \times \text{อัตราดอกเบี้ย}) = 92,418 \times \frac{10}{100} = 9,242 \text{ บาท}$$

$$(3) \text{ ส่วนต่ำกว่ามูลค่าตัดจำหน่าย} = 9,242 - 8,000 = 1,242 \text{ บาท}$$

(4) ราคาตามบัญชี = 92,418 + 1,242 = 93,660 บาท

3.2 การแสดงรายการในงบดุล ตราสารหนี้ที่กิจการตั้งใจจะถือไว้จนครบกำหนดนั้นให้ใช้ราคาทุนตัดจำหน่ายแสดงในงบดุล เนื่องจากว่าการที่ถือตราสารหนี้ไว้จนครบกำหนดนั้นราคาตลาดมีความสำคัญน้อยมากดังนั้นมูลค่ายุติธรรม (ราคาขาย) จึงไม่ต้องนำมาใช้ในการวัดค่าและการประมาณกระแสเงินสดที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์นี้ ซึ่งต่างจากหลักทรัพย์เพื่อค้า และหลักทรัพย์เพื่อขายที่ราคายุติธรรมมีผลต่อกำไรหรือส่วนของผู้ถือหุ้นของเจ้าของกิจการ

บริษัท เทพสตรี
งบดุล (บางส่วน)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x7
สินทรัพย์

(หน่วย : บาท)

เงินลงทุนระยะยาว
ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด 93,660

3.3 การขายตราสารหนี้ เมื่อกิจการขายตราสารหนี้ วิธีการบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

ตัวอย่างที่ 2.12 จากตัวอย่างที่ 2.11 ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 25x11 บริษัท เทพสตรี จำกัด ขายหุ้นกู้ของบริษัท พวงอุ้น จำกัด ในราคา 110,000 บาท ซึ่งในวันนี้อยู่ถึงวันที่หุ้นกู้ครบกำหนด จนไม่ทำให้การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาดมีผลต่อราคายุติธรรมของหุ้นกู้ การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต	เครดิต
25x11 พ.ย. 30	ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด- หุ้นกู้ ดอกเบี้ยรับ บันทึกดอกเบี้ยรับ (1 ม.ค. x11 - 30 พ.ย. x11)		1,667	- 1,667 -

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต	เครดิต
25x11 พ.ย.30	เงินสด ดอกเบี้ยรับ ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบ กำหนด-หุ้นกู้ รายการกำไรที่เกิดขึ้นจากการ จำหน่ายเงินลงทุน ขายหุ้นกู้ของบริษัทพวงอุ้งน จำกัด		117,333	-
				7,333 -
				99,849 -
				10,151 -

การคำนวณ

ราคาขาย	110,000
หัก ราคาตามบัญชีของหุ้นกู้	
ราคาตัดจำหน่าย 31 ธันวาคม 25x10	98,182
บวก ส่วนต่ำกว่ามูลค่าตัดจำหน่าย (1 ม.ค. x11-30 พ.ย. x11)	<u>1,667</u>
กำไรจากการจำหน่ายหุ้นกู้	<u>10,151</u>

การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินหรือหมายเหตุประกอบงบการเงิน

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (2543, หน้า19) กำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเงินลงทุนในงบการเงินหรือในหมายเหตุประกอบงบการเงินดังต่อไปนี้

1. นโยบายการบัญชีสำหรับ
  - 1.1 การกำหนดมูลค่าของเงินลงทุน
  - 1.2 นโยบายบัญชีที่กิจการใช้ในการกำหนดต้นทุนตราสารที่จำหน่าย
  - 1.3 การบันทึกบัญชีการเปลี่ยนแปลงมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนชั่วคราว

2. รายการที่มีนัยสำคัญที่รวมอยู่ในงบกำไรขาดทุนดังต่อไปนี้
  - 2.1 รายได้ดอกเบี้ย ค่าสิทธิ และเงินปันผลที่เกิดจากเงินลงทุนชั่วคราวระยะยาว
  - 2.2 จำนวนรวมของสิ่งตอบแทนจากการขายเงินลงทุนแต่ละประเภท
  - 2.3 จำนวนรวมของรายการกำไรและจำนวนรวมของรายการขาดทุนที่เกิดจากการโอนเปลี่ยนหลักทรัพย์เพื่อขายไปเป็นหลักทรัพย์เพื่อค้า
  - 2.4 จำนวนรวมของรายการกำไรและจำนวนรวมของรายการขาดทุนจากการจำหน่ายเงินลงทุนแต่ละประเภท
  - 2.5 จำนวนรวมของรายการกำไรและจำนวนรวมของรายการขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นของหลักทรัพย์เพื่อค้าและเงินลงทุนทั่วไป
3. การเปลี่ยนแปลงในระหว่างงวดของส่วนเกินทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าและลักษณะของการเปลี่ยนแปลงนั้น
  4. กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหลักทรัพย์เพื่อขายและตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดโดยแสดงแยกตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดเป็นแต่ละรายการดังต่อไปนี้
    - 4.1 มูลค่ายุติธรรม
    - 4.2 จำนวนรวมของรายการกำไรและจำนวนรวมของรายการขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่า
    - 4.3 จำนวนรวมของราคาทุนตัดจำหน่ายของตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด
    - 4.4 ตราสารหนี้ที่จะครบกำหนดตามสัญญาโดยจัดกลุ่มตามระยะเวลาที่จะถึงกำหนดเช่น ภายใน 1 ปี ภายใน 2-5 ปี หรือภายใน 6-10 ปี

สรุป

เงินสดของกิจการนอกจากจะมีไว้เพื่อการใช้จ่ายในการดำเนินกิจการวันต่อวันแล้ว ถ้ากิจการยังคงมีเงินสดเหลือ กิจการก็ควรจะต้องมีการพิจารณาว่าควรจะนำเงินสดไปทำอะไร เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ตอบแทน เช่น นำไปฝากธนาคารเพื่อให้ได้ดอกเบี้ย หรือนำเงินนั้นไปลงทุนหาผลประโยชน์ เช่น การลงทุนซื้อหลักทรัพย์ในระยะสั้น ๆ ไม่เกิน 1 ปี เป็นการลงทุนในหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดหรือลงทุนชั่วคราว เป็นการลงทุนในตราสารหนี้ และตราสารทุน ตราสารดังกล่าวคือลงทุนในหลักทรัพย์เพื่อค้า หลักทรัพย์เพื่อขาย และตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด

ต้นทุนของหลักทรัพย์ประเภททุนในความต้องการของตลาด คือ รายจ่ายรวมโดยตรงทั้งสิ้นที่กิจการจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินลงทุน เช่น รายจ่ายซื้อเงินลงทุน ค่านายหน้า ค่าธรรมเนียม

และค่าภาษีอากร เป็นต้น หากกิจการนำสินทรัพย์อื่นไปแลก ต้นทุนของหลักทรัพย์ประเภทหุ้น
ในความต้องการของตลาด จะเท่ากับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์

การแสดงรายการในงบการเงินของเงินลงทุนชั่วคราวสำหรับ หลักทรัพย์
เพื่อค้าและหลักทรัพย์เพื่อขาย จะแสดงด้วยราคาตามบัญชี (ราคาทุนปรับด้วยค่าเผื่อฯ) หรือ
ราคาตลาด ณ วันที่ในงบดุล แต่ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดชำระ ให้ใช้ราคาทุนตัด
จำหน่าย ในการแสดงมูลค่าในงบดุล ไม่ต้องบันทึกรายการเกี่ยวกับการแปลงมูลค่า และเมื่อสิ้น
งวดบัญชี สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย กำหนดให้กิจการต้อง
เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเงินลงทุนในงบการเงินหรือในหมายเหตุประกอบงบการเงินเรื่อง นโยบาย
การบัญชี รายการที่มีนัยสำคัญที่รวมอยู่ในงบกำไรขาดทุน การเปลี่ยนแปลงในระหว่างงวด
ของส่วนเกินทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่า และการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหลักทรัพย์เพื่อขาย
และตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด

แบบฝึกหัดบทที่ 2

1. เงินลงทุนชั่วคราวหมายถึงอะไร
2. หลักทรัพย์เพื่อค้ำหมายถึงอะไร
3. หลักทรัพย์เพื่อขายหมายถึงอะไร
4. ตราสารหนี้ที่ถือจนครบกำหนด หมายถึงอะไร แสดงในงบดุลด้วยราคาใด
5. เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 25x7 บริษัทเทพธานี จำกัด ซื้อหุ้นกู้ 12% ของบริษัทหมีขาว จำกัด ราคาตามมูลค่า 120,000 บาท ในราคา 102 บาท เสียค่าใช้จ่ายในการซื้อ 0.5% หุ้นกู้จะครบกำหนดไถ่คืนในวันที่ 31 ธันวาคม 25x7 ดอกเบี้ยจ่ายปีละ 2 ครั้ง ทุกวันที่ 30 มิถุนายน และ 31 ธันวาคม หุ้นกู้ของบริษัทหมีขาว จำกัด เป็นหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด สมมติว่าในวันที่ 31 ธันวาคม 25x7 หุ้นกู้ของบริษัทหมีขาว จำกัด มีราคาตลาด 115,000 บาท สมมติว่าบริษัทเทพธานี จำกัด ซื้อหุ้นกู้ของบริษัทโดยตั้งใจถือไว้เป็นหลักทรัพย์เพื่อค้ำ
ให้ทำ 1. บันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป สำหรับปี 25x7
2. แสดงรายการที่เกี่ยวข้องกับเงินลงทุนชั่วคราวในงบการเงินของปี 25x7
6. รายการที่เกี่ยวข้องกับเงินลงทุนชั่วคราวของบริษัท แดงดำ จำกัด ซึ่งถือไว้เป็นหลักทรัพย์เพื่อค้ำสำหรับปี 25x7 มีดังนี้
ม.ค. 6 ซื้อหุ้นสามัญของบริษัท เอ จำกัด 8,000 หุ้น ในราคา 125,600 บาท
มี.ค. 20 ซื้อหุ้นสามัญของบริษัท ดี จำกัด 10,000 หุ้น ในราคาหุ้นละ 25 บาท
เสียค่านายหน้า 15,800 บาท
มิ.ย. 12 ขายหุ้นสามัญของบริษัท เอ จำกัด 5,000 หุ้น ในราคาหุ้นละ 19 บาท
เสียค่าใช้จ่ายในการขาย 4,500 บาท
ต.ค. 19 ได้รับเงินปันผลจากหุ้นสามัญของบริษัท ดี จำกัด ในราคาหุ้นละ 1.50 บาท
ธ.ค. 31 หุ้นสามัญของบริษัท เอ จำกัด มีราคาตลาดหุ้นละ 18.50 บาท และบริษัท ดี จำกัด มีราคาตลาดหุ้นละ 22 บาท
ให้ทำ 1. บันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป
2. แสดงรายการที่เกี่ยวข้องกับเงินลงทุนชั่วคราวในงบการเงินของปี 25x7

7. บริษัท เสียงทอง จำกัด มีรายการเกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์เพื่อขายประเภทหนี้ซึ่งเป็นหลักทรัพย์
ในความต้องการของตลาด ในปี 25x7 ดังนี้

มี.ค. 16 ซื้อหลักทรัพย์เพื่อขายประเภทหนี้ในราคาทุน 150,000 บาท เสียค่านายหน้า
7,500 บาท

เม.ย. 10 ซื้อหลักทรัพย์เพื่อขายประเภทหนี้ในราคาทุน 100,000 บาท เสียค่านายหน้า
6,000 บาท

มิ.ย. 30 ได้รับดอกเบี้ยจากหลักทรัพย์ประเภทหนี้ 9,600 บาท

ก.ย. 10 ขายหลักทรัพย์ประเภทหนี้ราคาทุน 137,500 บาท ในราคา 155,000 บาท

ต.ค. 31 ซึ่งเป็นวันปิดบัญชี บันทึกดอกเบี้ยค้างรับ 3,400 บาท ณ วันที่หลักทรัพย์
ประเภทหนี้มีราคาตลาด 103,000 บาท

ให้ทำ 1. บันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป

2. แสดงรายการที่เกี่ยวข้องกับเงินลงทุนชั่วคราวในงบการเงินของปี 25x7

8. บริษัท เสียงเงิน จำกัด มีรายการเกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์เพื่อค้าซึ่งเป็นหลักทรัพย์ใน
ความต้องการของตลาด ในปี 25x7 ดังนี้

ก.ค.1 ซื้อหลักทรัพย์เพื่อค้าประเภททุนจำนวน 2,000 หุ้นในราคาทุน 200,000 บาท
เสียค่านายหน้า 5,500 บาท

ส.ค. 15 ซื้อหลักทรัพย์เพื่อค้าประเภทหนี้ จำนวน 1,500 หุ้นในราคาทุน 150,000 บาท
เสียค่านายหน้า 4,000 บาท

ส.ค. 1 ได้รับดอกเบี้ยจากหลักทรัพย์ประเภทหนี้ 6,000 บาท

ส.ค. 6 ได้รับเงินปันผลจากหลักทรัพย์ประเภททุน 5,600 บาท

ก.ย. 10 ขายหลักทรัพย์ประเภทหนี้ราคาทุน 100,000 บาท ในราคา 150,000 บาท เสีย
ค่าใช้จ่ายในการขาย 1,200 บาท

ธ.ค. 31 ซึ่งเป็นวันปิดบัญชี วันที่หลักทรัพย์มีราคาตลาดประเภททุน 110 บาทต่อหุ้น
ประเภทหนี้มีราคาตลาด 120 บาทต่อหุ้น

ให้ทำ 1. บันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป

2. แสดงรายการที่เกี่ยวข้องกับเงินลงทุนชั่วคราวในงบการเงินของปี 25x7

9. เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 25x7 บริษัท โขไตรส จำกัด ลงทุนซื้อหุ้นของบริษัทต่าง ๆ ผ่านบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่ง ดังนี้

หุ้น	จำนวน (หุ้น)	ราคาซื้อต่อหุ้น (บาท)
บริษัท ขาว จำกัด	500	120
บริษัท เขียว จำกัด	1,000	200
บริษัท แสด จำกัด	1,200	170

บริษัทฯ เสียค่าธรรมเนียมในการซื้อหุ้น 0.5% ของราคาซื้อ และตั้งใจถือหุ้นของ บริษัท ขาว จำกัด ไว้เพื่อขายโดยตั้งใจถือครองมากกว่า 1 ปี ส่วนหุ้นของ 2 บริษัทที่เหลือถือไว้เพื่อค้า

ต่อมาวันที่ 1 พฤษภาคม 25x7 บริษัทฯ ได้จำหน่ายหุ้นของบริษัท เขียว และ แสด จำกัด ออกไปด้วยมูลค่าหุ้นละ 210 บาท และ 200 บาท ตามลำดับ

วันที่ 31 ธันวาคม 25x7 หุ้นของบริษัท ขาว จำกัด มีราคาตลาดต่อหุ้นเท่ากับ 70 บาท และบริษัท ขาว จำกัด ไม่มีการประกาศจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้น

ให้ทำ 1. บันทึกรายการข้างต้นในสมุดรายวันทั่วไปตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 25x7 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 25x7

2. แสดงรายการที่เกี่ยวข้องในงบกำไรขาดทุนประจำปีเพียงวันที่ 31 ธันวาคม 25x7 และในงบดุล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x7

10. บริษัท นำใสใจจริง จำกัด ลงทุนซื้อหุ้นกู้ของบริษัทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

หุ้นกู้	จำนวน (หุ้น)	มูลค่าตราไว้ ต่อหุ้น (บาท)	อายุ (ปี)	อัตรา ดอกเบี้ย	วันที่จ่าย ดอกเบี้ย	วันที่ ลงทุนซื้อ
บริษัท หนึ่ง จำกัด	200	1,000	3	9%	1 ม.ค. และ 1 ก.ค.	1 ก.ค. 25x7
บริษัท สอง จำกัด	150	1,000	5	8%	1 ม.ค. และ 1 ก.ค.	1 ก.ค. 25x7
บริษัท สาม จำกัด	300	1,000	3	10%	1 เม.ย. และ 1 ต.ค.	1 ก.ค. 25x7
บริษัท สี่ จำกัด	350	1,000	5	10%	1 เม.ย. และ 1 ต.ค.	1 เม.ย. 25x7

สมมติว่าบริษัทฯ ไม่เสียค่าธรรมเนียมและค่าภาษีอากรในการลงทุนซื้อหุ้นดังกล่าว บริษัทฯ ตั้งใจถือหุ้นกู้ของบริษัทหนึ่ง และสอง จำกัด ไว้เพื่อค้าและถือหุ้นของบริษัท สาม และ สี่ จำกัด ไว้จนครบกำหนดไถ่ถอน

วันที่ 31 ธันวาคม 25x7 หุ้นกู้ของบริษัทหนึ่ง สอง สาม และสี่ จำกัด มีราคา
ตลาดต่อหุ้นเท่ากับ 980 บาท, 1,010 บาท, 1,050 บาท และ 1,040 บาท ตามลำดับ

- ให้ทำ
1. บันทึกรายการข้างต้นในสมุดรายวันทั่วไปตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 25x7
จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 25x7
  2. แสดงรายการที่เกี่ยวข้องในงบกำไรขาดทุนประจำปีเพียงวันที่ 31 ธันวาคม
25x7 และในงบดุล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x7